

Harju maakonna rahvaraamatukogude aastaaruanne 2017

Tabel 1

Maakonna/linna nimi	Elanike arv (01.12.16)	KOV-de arv maakonnas	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
Harju maakond	158 151	22	36	22	58

Üldkasutatavate raamatukogude arv: 58

1. Põhilised tegevussuunad (rahvaraamatukogude statistilise aruandluse korraldamine ja tegevuse analüüsimine, RaRS § 5(5) 3)

Raamatukoguteenuse põhinäitajad suurenesid. Raamatukogud pöörasid rohkem tähelepanu teenuse turundusele, lugeja uuringutele, analüüsidele, koostööle erinevate organisatsioonidega ja mittetulundusühingutega.

2017. a laste- ja noortekultuuri aasta „Mina ka“

Raamatukogudes oli põhiline tähelepanu laste ja noorte kaasamisel raamatukogude tegevusse läbi loovtegevuste ja täiendavate vabaaja sisustamise võimaluste loomise.

EV 100 üritused

Osaleti EV 100 kingituste projektides ja raamatukogude ühisprojektis „Noor loo, too kunst raamatukokku“. Toimus palju teemaüritusi.

Haldusreform

Haldusreformiga seotud muutused raamatukogudes. Harju Maakonnaraamatukogus koostati valdade kaupa raamatukogude statistiliste andmete analüüs aastatel 2012 – 2016, mida kasutati haldusreformi käigus liidetud valdade raamatukogude tegevuse planeerimisel.

Probleemid:

Väga visalt edeneb liikumispuudega inimestele raamatukogudesse juurdepääsu tagamine. 2017. a said lahenduse Kiili ja Raasiku raamatukogud. Põhjuseks on, et vanemates hoonetes pole selle nõudega arvestatud ja nüüd on lahenduse leidmine kallis ja keeruline.

Raamatukogude IT riistvara ja tarkvara vajab kohtadel korralikku auditit ja seejärel lahendusi kvaliteetse teenuse tagamiseks.

Jätkuvalt on kitsastes oludes raamatukogusid, mille ruumiprobleem vajab lahendust.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukoguvõrgu struktuur ja nõukogud

Klooga raamatukogu oli kasutajatele avatud 10 tundi nädalas, põhitöötaja puudus, teenindas Paldiski Linnaraamatukogu direktor.

Raasiku raamatukogu ja kooliraamatukogu tegevus ühendati.

Lahtiolekuaja muudeti kasutajate soove arvestades Jõelähtme ja Kose valdade raamatukogudes, Raasikul seoses uutes ruumides ühise rahva- ja kooliraamatukogu avamisega. Ruila raamatukogu lahtiolekuaja tavakasutajale muudeti seoses raamatukogu ruumidesse kooli arvutiklassi

paigutamiseks. Saku raamatukogu Kiisa haruraamatukogu avati 2017. a sügisel täiendavalt kahel laupäeval kuus.

Rahvaraamatukogude paigutamine koolidesse on ühelt poolt tervitatav, kuid kui koolil on täiendavaid ruume vaja, tehakse seda rahvaraamatukogu arvel (Laulasmaa, Ruila, Saue Linnaraamatukogu näited).

Nõukogud on olemas Harju Maakonnaraamatukogus, Kiili, Kose, Turba, Vaida, Viimsi raamatukogudes. Nõukogude tegevus on erinev alates üritustele kaasaaitamisest kuni probleemidele lahenduste leidmiseni.

Praktika näitab, et valla keskraamatukogude süsteemid ja mitme töötajaga iseseisvad suuremad rahvaraamatukogud töötavad tulemuslikumalt kui väga väikesed ühe töötajaga või osakoormusega töötajaga raamatukogud. Valla keskraamatukogu süsteemissaavutatakse kulude ja personali otstarbekam kasutamine. Seoses haldusreformiga on lisaks senisele 6-le valla keskraamatukogu süsteemile ilmselt tulemas veel 2 valla keskraamatukogu süsteemi.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.16. €	Seisuga 31.12.17 €	Muutus %
Eelarve kokku	2 911 813	3026 856	+ 3,9
sh keskraamatukogu	361 020	385 483	+ 6,7
Personalikulu	1 672 412	1 803 007	+7,8
sh keskraamatukogu	210 702	231 882	+10,0
Komplekteerimiskulu	555 482	564 123	+ 1,6
sh KOV-lt	347 809	347 197	- 0,2
sh riigilt	207 447	216 407	+ 4,3
sh keskraamatukogu	26 129	26 257	+ 0,4
sh KOV-lt	13 100	12 937	-1,2
sh riigilt	13 029	13 320	+2,2
Infotehnoloogiakulu	68 835	83 711	+ 21,6
sh keskraamatukogu	3 722	4 950	+32,9

Tabelis on esitatud jooksvad kulud.

Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Tallinna Keskraamatukogu katusprojekti Harju Maakonnaraamatukogu alaprojekt „Kunst raamatukokku“	2017	500	608
Laste- ja noorte huvihariduse projekt Toetaja: Kose vald	01.09 -31.12.2017	4000	5000
Viimsi raamatukogu maskoti VIMSİK loomine. Toetaja: Viimsi vallavalitsus	01.03-01.06 2017	272	500

Viimsi raamatukogu VI laste suvelugemine. Toetajad: Eesti Kultuurkapital ja Viimsi vald	05.06-18.08.2017	150 350	700
Heino Seljamaa kohverteatri etendus Prangli raamatukogus. Toetaja: Eesti Kultuurkapital	14.07-2017	178	232

Projekti „Noor loo, too kunst raamatukokku „ eesmärk oli anda noortele kunstnike võimalusi oma loominguga tutvustamiseks. Projekti partner oli kunstiring Sirlett, koostöös eksponeeriti 3 ühisnäitust, 4 personaalnäitust, toimus 2 töötuba. Projekt oli kingitus EV 100 raames. Projekt jätkub 2018. aastal.

Kose raamatukogu laste ja noorte huvihariduse projekti abil loodud Kihelkonna huviringis osales 4 kuu jooksul 74 last. Teemaks Kose kihelkonna kodulugu.

Viimsi raamatukogu projektid toetasid laste lugemisharrastust.

2.4. Personali koosseis, juhtimine ja areng

Jüri raamatukogu Peetri haruraamatukogus lahkus töölt 2 raamatukoguhoidjat, tööle võeti 3 osakoormusega raamatukoguhoidjat (1 raamatukoguhoidja on lapsepuhkusel, asendamised).

Kose raamatukogus rakendati täiendavalt 0,5 raamatukoguhoidja ametikohta seoses suurenenud töökoormusega.

Loksa Linnaraamatukogus vähenes koosseis 1 töötaja võrra. Raamatukogu direktor suri raske haiguse tagajärjel ja jätkati vähenenud koosseisuga.

Raasiku raamatukogu sai täiendavalt juurde 1,3 raamatukoguhoidja ametikohta seoses rahva- ja kooliraamatukogu tegevuse ühendamiseks.

Saue Linnaraamatukogus vähenes koosseis 1 raamatukoguhoidja võrra senise töötaja lahkumisega teisele tööle. Otsustati jätkata vähenenud koosseisuga seoses eelseisva valdade ühendamiseks.

Saku raamatukogu sai täiendavalt juurde 0,3 raamatukoguhoidja ametikohta Kiisa harukogusse. Töötetevõtulepingu alusel andmebaasi koostamisel rakendati kaugtööna 2 töötajat. Vabatahtlikuna töötas raamatukogus ühe kuu jooksul 1 gümnaasiumiõpilane.

Saue vallaraamatukogu Hüüru haruraamatukogus vahetus töötaja.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest erialane nõustamine ja raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine, RaRS § 5(5) 4)

Lisa 1

Koolituste arv kokku oli 268, koolitustundide arv 2907.

Lisaks erialastele koolitustele osaleti õiguslaste, tööohutuse, esmaabi, tuleohutuse ja töökorralduslikel kohustuslikel koolitustel. Võeti osa üleriigilistest konverentsidest ja infopäevadest. Tutvuti teiste raamatukogude töökogemustega. Ekskursioonidel tutvuti kultuuripärandiga. Enesearendust toetasid keele-, koduloo- ja ajalooringid, kirjandusklubid ja õpitoad.

Osaleti raamatukogude seminarlaagrites Läänemaal, Raplemaal ja lasteraamatukoguhoidjate suveakadeemias Tartus.

Tallinna Keskraamatukogu korraldatud praktikanädala läbis Jõelähtme vallaraamatukogu direktor. Sisekoolitused toimusid peamiselt erialastel temadel, millel oli kogemusi ja teadmisi jagamise ülesanne ja kollektiivi liitmist soodustav mõju.

Jüri Raamatukogu töötaja osales Helsingi konverentsil „Reshape 2017: people and spaces“. Anija Valla Keskraamatukogu töötajad käisid õppereisil Soomes Kuopio ja Leppävirra raamatukogudes.

Järjest rohkem kasutati veebikursuste võimalusi.

Täienduskoolitustest osavõttu piiras mitmes raamatukogus vähene koolitusraha, koolituste kasvav maksumus, samuti asendamisvõimaluste puudumine ühe töötajaga raamatukogus.

Teemad:

Kirjandus

- „Laps kirjanduses“
- „Eesti lastekirjandus 2016“
- „Raamat kui sõber ja abimees“
- Kirjandusfoorum: „Kui lugeda on raske“
- Kirjanduskonverents „Tee ilu“
- „Eesti laps sõjajärgses olustikus: ilukirjanduslik vaade“
- „Laps kirjanduses 5: Laps ja ajalugu“
- Emakeelepäev „Kas emakeelele lüüakse hingekella?“

Täiskasvanuharidus

- „Täiskasvanu kui õppija“
- „Aktuaalne koolituses“
- „E-kodaniku juhendajate koolitus“
- „Elukestev õpe“
- „Täiskasvanuhariduse edendamine, õppimisvõimaluste avardamine raamatukogus“
- TÖN-i õppereis Raplamaale

Lasteteenindus

- „Algupärane lastekirjandus“
- Lasteraamatukoguhoidjate õpipäev „Aktiivõpe ja koostöö“
- „Raamatuillustratsioonidest“
- „Kirjajaoskus peegeldab heaolu“
- Lastekultuuri Foorum „Kultuuripaun“
- „Lapse viha juhtimine“
- Muinasjutukonverents „Muinasjutuvägi“
- ELK aastakoosolek
- „Raamat, autor, lugeja“

Infopädevus

- „Infopädevus“

Rahvakultuur

- „Kuidas mõtestada ja uurida vaimset pärandit“
- „Pärimuskultuuri kogumine, säilitamine ja eksponeerimine“: Setomaa ringreis

Organisatsioonikultuur

- „Muudatused töösuhetes“
- „Kuidas saame parima personali?": mäluasutuste XX talveseminar
- „Läbirääkimiste psühholoogia“
- „Enesehoidmine“
- „Argumenteerimise ja mõjutamise oskused“

Arhiivindus ja dokumentatsioon

- „Dokumendi- ja arhiivihaldus“
- „Praktiline dokumendihaldus organisatsioonis“

„Bürootöö: dokumendihaldus“
 „Maksumuudatused 2108“

Aktuaalne raamatukogunduses

„21.sajandi raamatukogu: ideed ja inspiratsioon“
 „Kvaliteetne raamatukogu“
 „Teenusdisain“
 „Integreeritud raamatukogusüsteemid“
 „Autoriõiguse põhimõtted raamatukogus“
 „Autoriõigus ja digitaalne sisu raamatukogus“
 „Vabatahtlike kaasamine raamatukogus“
 „Kirjanduskriitikast mäluasutuste kogude komplekteerimisel“
 Suvelaager „BibliCamp 4“:Raamatukogud ja heategevus
 „Haridustegevuse koostöö: muuseumid ja raamatukogud“

Lugejateenindus

„RVL täna ja homme“
 „Suhtlemine keeruliste isiksustega“
 „Suhted klienditeeninduses“
 „Tegevustoad raamatukogudes“
 „Teeninduse kvaliteedi tõstmine läbi teenindusstandardite rakendamise organisatsioonis“

Täienduskoolitusi korraldasid asutused/organisatsioonid: Eesti Rahvusraamatukogu, Tartu Linna Keskraamatukogu, Tallinna Keskraamatukogu, ERÜ, ETKA Andras, Eesti Lastekirjanduse Keskus, Eesti Lugemisühing, Tartu Ülikool, Äripäeva Koolitus, Tallinna Majanduskool, Rahvakultuurikeskus, TK Koolituskeskus, OÜ ID-Balti, Juunika Koolitus, Kirjastused TEA, AVITA, KOOLIBRI, Statistikaamet jt.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused:

Maakondlikul tasemel korraldati 4 koolituspäeva.

Erialaste koolituste teemad lähtusid otseselt praktilisest vajadusest.

2017. a külastati raamatukogusid kohtadel 40 korral, sealhulgas abistati kõige enam Paldiski Linnaraamatukogu andmebaasi korrastamisel ja kogude inventuuri tegemisel (13 päeva). Osaleti Kiili ja Turba raamatukogude juubeliüritustel.

Tabel 4

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/kestus	Raamatukogu hoidjate arv/ KOV-de arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud summa
08.02.2017	Põhiteema Täiskasvanu kui õppija	TKA Andras	6	16	0
18.04.2017	Maakondlik õppepäev Jüri rk-s	Rahvusraamatukogu Jüri raamatukogu	6	36	634 eurot

08.06.2017	Maakondlik õppepäev Tartus	Harju Maakonnaraa matukogu	6	25	619 eurot
02.11.2017	Maakondlik õppepäev Anija vallas	Harju Maakonnaraa matukogu Anija valla keskrk	6	30	633 eurot

08.02.2017 koolitusteemad:

Elukestva õppe edendamine koostöös raamatukogudega

Väikelaste vanemate õppesse tagasipöördumise toetamise kogemusi (Projekt „AGENDA“ -Euroopa täiskasvanuhariduse tegevuskava)

18.04.2017 maakondlik õppepäev Jüri rk-s

Soovitusindeksi seoseid raamatukogude mõjustandardiga

Suhted klienditeeninduses ja toimetulek keeruliste klientidega

Tööriist raamatukogude hindamiseks -kvaliteedihindamise mudeli rakendamine

08.06.2017 maakondlik õppepäev Tartus

Eesti Rahvusarhiivi külastus

Kultuurilugu: Luke mõisa ja pargi ajalugu

02.11.2017 maakondlik õppepäev Anija vallas

Raasiku uue raamatukogu külastus

Õppepäev Anija mõisas:

Anija mõisa kultuurilugu ja õpperada: „Meelte ja kogemuste tee“ looduse ja kultuuri uurimine

MTÜ Ida-Harju Koostöökoda tegevus

Haldusreform: raamatukogude probleemid ühineva Saue valla raamatukogude näitel.

Koolituste eesmärk oli raamatukogude tegevuse hindamise, klienditeeninduse arendamine, kogukondliku koostöö arendamine.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud, koolitused.

Vt. LISA 2

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Jüri raamatukogu 1 töötaja lõpetas VI taseme kutseõppe Rahvusraamatukogus.

Jüri raamatukogu 1 töötaja alustas 2017. a sügisel Tallinna Ülikooli Digitehnoloogiade Instituudi bakalaureuseõppes.

Harju Maakonnaraamatukogu 1 töötaja õpib Tallinna Tehnikaülikooli Avatud Ülikooli halduskorralduse erialal bakalaureuseõppes.

Viimsi raamatukogu 1 töötaja lõpetas Tallinna Ülikooli Digitehnoloogiade Instituudi infoteaduse magistriõppe, omistati sotsiaalteaduste magistri kraad.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Kohalike omavalitsuste tänukirjade, teenistumärkide, meenetega tunnustati raamatukogutöötajaid Anija vallas, Aegviidu vallas, Padise vallas, Harku vallas, Jõelähtme vallas, Rae vallas, Keila vallas, Kose vallas, Keila linnas, Saue vallas, Viimsi vallas.

ERÜ auhinna „Aasta lasteraamatukoguhoidja 2017“ nominendid olid Jüri raamatukogu vanemraamatukoguhoidja ja Harku raamatukogu direktor.

Eesti Kultuurkapitali Harjumaa Ekspertgrupi aastapremia said Jüri raamatukogu vanemraamatukoguhoidja ja Harku raamatukogu direktor.

Eesti Kultuurkapitali Harjumaa Ekspertgrupi elutööpreemia sai Harju Maakonnaraamatukogu direktor.

ETKA Andras TÕN nädala raames tunnustati Saue Linnaraamatukogu Harjumaa „Aasta raamatukogu“ tiitliga ja nominendid samale tiitlile olid Paldiski Linnaraamatukogu ja Anija Valla Keskraamatukogu

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine. Haldustegevuse üldiseloomustus. Raamatukogu ruumid ja asukoht.

Anija haruraamatukogu asukohaga Anija mõisas vajab 2018. a ajutisi ruume seoses mõisa renoveerimisega 2018. aastal.

Kose raamatukogu Ardu harukogu vajab remonti ja lisaruume, kavandatud lahendus ei realiseerunud.

Lagedi raamatukogus on ruumipuudus.

Saue vallaraamatukogu ruumiprobleemid ootavad lahendusotsust 2018. aastal.

Tabasalu raamatukogu loodab lisapinda 2018. aastal.

Viimsi raamatukogus on suur ruumipuudus, tehti leevendavaid ümberkorraldusi, kuid põhiprobleem püsib.

Jüri raamatukogu tegeleb aktiivselt Peetri haruraamatukogu ruumiprobleemi lahendamisega, kavandades liitumist rahvusvahelise projektiga, et hankida projekti partnerraaamatukoguna ideid Peetri külla uue raamatukoguhoone ehitamiseks.

Saue Linnaraamatukogu töökeskkonna parandamiseks paigaldati õhuniisutaja, Lagedil kiletati kaks lastetoa akent kaitseks liigse päikesevalguse eest. Peetri haruraamatukogu laenutussaalidesse paigaldati videovalve.

Uut mööblit ja seadmeid hangiti Jõelähtme valla keskraamatukogus, Raasiku raamatukogus, Saku vallaraamatukogu Kurtna harukogus, Viimsi vallaraamatukogus, Harju Maakonnaraamatukogus.

Tagastuskastid on täiendavalt Tabasalu, Turba, Randvere raamatukogudes.

LISA 3

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Raamatukogude juhid hindasid juurdepääsu liikumispuudega inimesele järgmiselt: maakonna 58 raamatukogus ja haruraamatukogus on juurdepääs 33 raamatukogus tagatud. Sealhulgas kaldteed 6 raamatukogus ja juurdepääs liftiga või teatud mööndustega kooli kaudu II korrusel asuva raamatukoguni 8 raamatukogus. 25 raamatukogu juhid vastasid, et juurdepääsu liikumispuudega inimesele pole. I korrusel asub 36 raamatukogu ja haruraamatukogu, II korrusel 21 ja III korrusel 1 raamatukogu (Vasalemma). I korrusel asuvatesse raamatukogudesse on mitmel juhul juurdepääs tinglik, sest ka väheste trepiastmete puhul ei pruugi raamatukogusse saada ratastooliga, puuduvad trepikäsipuud jne.

2017. a ehitati kaldtee Kiili raamatukogu juurdepääsu parandamiseks, Raasiku raamatukogu kaldtee oli uue hoone ehitusprojekti.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Jüri raamatukogus toimus suuremahuline info- ja kommunikatsioonitehnoloogia väljavahetamine, serveri vahetus, osteti uusi arvuteid ja monitore.

Harku raamatukogus osteti uus videoprojektor ja ruuter.

Ruila raamatukogu ruumidesse paigutati kooli 22 -kohaline arvutiklass.

Tabasalu raamatukogus vahetati renditeenusena välja 8 arvutit

Viimsi raamatukogus vahetus IT haldur, kes viis läbi põhjaliku IT auditi, mille põhjal selgusid mitmeks aastaks vajalikud IT investeeringud. Tehti olulisi kulutusriist- ja tarkvara uuendamiseks, raamatukogu sai oma domeeni@viimsiraamatukogu.ee. Täiendavad suuremahulised investeeringud on ettenähtud 2018. a.

Harju Maakonnaraamatukogus on tehtud IT audit ja selle põhjal toimub riist- ja tarkvara uuendamine ja eelarvevahendite planeerimine. IT tuge, serveriteenust pakub Keila Kool, riist- ja tarkvara uuendamisega tegeleb Keila Linnavalitsuse IT spetsialist. Taset võib pidada heaks, kuid arenguruumi on.

IT arenduses on suuremaid edusamme teinud suured raamatukogud (Jüri, Viimsi). Raamatukogude WiFi võrgu arendused võimaldavad arvutikasutust parandada paljudes raamatukogudes, samas ilmne mahajäämus on väikestes raamatukogudes, kus on palju vananenud IT riist- ja tarkvara. Wi-fi võrk puudub Laulasmaa, Vääna rk-des.

3. Kogud (kogude komplekteerimine ja töötlemine, [RaRS § 5\(5\) 1\)](#))

Kogude juurdetulek oli 0,7% väiksem kui 2016. aastal.

Kogud aasta lõpul olid 0,7% suuremad kui 2016. aastal, sest kustutusi oli vähem kui 2016. aastal.

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

- annetuste osakaal kogude juurdekasvust on suurenenud 20,7% moodustades kogude juurdekasvust 16,1%.
- kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Maakonna keskmine kogude ringlus oli 1,1. Väga madal ringlus oli 14s raamatukogus (Aegviidu, Harku, Jõelähtme valla keskraamatukogu, Kernu, Kuusalu vallaraamatukogu, Lagedi, Laitse, Padise, Pikavere, Ruila, Rummu, Saue vallaraamatukogu, Turba, Vasalemma). Kõik raamatukogud peavad jätkama tööd kogudega aegunud ja lagununud ning mittevajaliku kustutamiseks või ümberjagamiseks.

Laenamissageduse maakonna keskmine oli 29,7. Oluliselt suurem laenamissagedus oli Klooga, Lehola, Loksa, Maardu, Padise, Vääna raamatukogudes.

Ilu- ja lastekirjanduse osakaal laenutustes oli 61,5%, perioodika laenutuste osakaal oli 17,5%. Keskmisest suurem perioodika laenutuste osakaal oli Harju-Risti, Kernu, Maardu, Vasalemma ja Vääna raamatukogudes. Auviste laenutusi oli maakonna 19 raamatukogus, kuid arvestatav laenutuste arv oli Harju Maakonnaraamatukogus, Kose, Lehola, Saku, Viimsi raamatukogudes.

Laste laenutuste osakaalu maakonna keskmine oli 15,6%. Keskmisest suurem laste laenutuste osakaal oli Jüri, Kose, Laulasmaa, Ruila, Saku, Saue Linna, Ääsmäe raamatukogudes, mis kõik asuvad koolihoonetes.

Maakonna keskmine näitaja elaniku kohta laenutuse osas oli 8,2. Millest oli suuremaid ja madalamaid tasemeid, näitajat mõjutas oluliselt teeninduspiirkonna elanike arv.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

Osteti trükitud raamatut, mille osa kogude juurdetulekus ostuna vähenes 4,7%. Trükitud raamatu osa annetuseks suurenes 31,9%.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Ajakirjade juurdetulek ostuna suurenes 6,1%. Annetuseks jäi samaks võrreldes 2016. aastaga. Aasta lõpul oli ajakirjade osakaal kogudes vähenenud 2,5%.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviste juurdetulekustude ja annetustena vähenes 7,1%. Auviseid soetavadenam Harju Maakonnaraamatukogu, Viimsi vallaraamatukogu.

3.2 inventuurid, mahakandmised

Kustutuste arv oli 8,5% väiksem kui 2016. aastal.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Teeninduskorraldus jäi raamatukogudes põhiliselt samaks. Muutused loetletud punktis 2.1. Lugejauuringuid viidi läbi Anija valla Keskraamatukogus, Kuusalu raamatukogus, Saue vallaraamatukogus, Tabasalu raamatukogus, Viimsi vallaraamatukogus. Lugejate rahulolu uuring on lõpetamisel Loksa Linnaraamatukogus. 2018. aastal on kavas lugeja rahulolu uuringud teha Raasiku, Aruküla ja Harju Maakonnaraamatukogudes.

Küsitlused puudutasid raamatukogude lahtiolekuaegasid, ruume, lugejateenindust, kogude sisu, teavikute kättesaadavust. Vastajaid oli enam vanuserühmas 40-60, vastata sai paber kandjal ja elektrooniliselt. Kõige enam kasutatakse raamatukogu teavikute kojulaenutuseks, raamatukogu lahtiolekuaegadega olid rahul keskmiselt 89% vastajatest, kogude valikuga keskmiselt 80% vastajatest. Puudustena toodi välja näit ruumipuudus, mis ei võimalda kohalkasutust ja rühmatööd (Anija ja Viimsi vallaraamatukogud). Venekeelse kirjanduse ja parem teenuste turunduse vajadus selgus Viimsi raamatukogus.

Harju Maakonnaraamatukogus tehti raamatukoguteeninduse siseanalüüs ja koostati teenindusstandard, mis vajab veel täiendamist.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

AIP teenuse kasutamine on raamatukogudes erinev, oleneb külastajate kasutuses olevate arvutite tehnilisest seisukorrast ja tarkavara kaasaegsusest. Wi-Fi võrgu olemasolu võimaldab isikliku arvuti kasutamist.

On raamatukogusid, kus AIP kasutajate arv väheneb ja teisalt raamatukogusid, kus kasutatakse AIP arvuteid endiselt palju (Harju-Risti, Maardu raamatukogud, Harju Maakonnaraamatukogu). Põhiliselt kasutatakse AIP teenuseid pangaoperatsioonide tegemiseks, e-riigiga suhtlemiseks, elektrooniliste dokumentide täitmiseks, digiallkirjastamiseks.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused

Tabel 5

Raamatu-kogu	Lugejad 2016	Lugejad 2017	Muutus (+-)
Harju maakonna rmtk-d	42 714	43 721	+1007
Sh keskk	3 586	3750	+164

Raamatu- kogu	Külastused 2016	Külastused 2017	Muutus (+-)	Virtuaal- külast. 2016	Virtuaal- külast. 2017	Muutus (+-)
Harju maakonna rmtk-d	725 839	748 672	+22 833	262 704	391938	+129234
Sh keskk	61 613	65 672	+4 059	9 345	10187	+842

Raamatu- kogu	Laenut-d 2016	Laenut-d 2017	Muutus (+-)	Päringud* 2016	Päringud* 2017	Muutus (+-)
Harju maakonna rmtk-d	1 172 623	1 296 886	+124263	23 802	29735	+5933
Sh keskk	99 482	98 782	-700	3 145	2041	-1104

Laenutused näidatud tabelis kokku kojulaenutused ja kohalkasutuse laenutused. Kohalkasutus moodustas laenutustest 11,9 %. Kohalkasutus kasvas võrreldes 2016. aastaga 31%.

Maakonna raamatukogudes kasvas lugejate arv 2,3%, külastuste arv 3,1%, laenutuste arv 10,6%. Laenutuste arvu suur kasv oli Maardu Linnaraamatukogus, kohalkasutuse arvel (statistika aluste muutus), suurem kasv oli Paldiski Linnaraamatukogus, Saue, Saku, Viimsi vallaraamatukogudes, Jüri, Kiili, Kose raamatukogudes. Raamatukoguteeninduse näitajad suurenevad eelkõige suurtes ja keskmise suurusega valdades. Väikese piirkonna elanike arvuga raamatukogude teenindusnäitajad on stabiilselt madalad.

Külastusi elaniku kohta maakonna keskmine oli 4,7. Virtuaalkülastuste arv kasvas 49,1%, mis on seotud IT arenguga ja kasutajate teadlikkuse tõusuga.

***Infopäringud** (teatmebibliograafilise töö korraldamine, [RaRS§5\(5\)5](#))

Infopäringuid registreeriti maakonna raamatukogudes 2017. aastal 24,9 % rohkem kui 2016. aastal. Infopäringute puhul on oluline järjepidev registreerimine, mis oli näiteks Viimsi raamatukogus päringute arvu suurenemise alus.

4.3 RVL teenindus

RVL-i hindamiskriteeriumiks on raamatukogude kogude ühiskasutus.

Raamatukogud on saatnud teavikuid teistele raamatukogudele võrreldes 2016. aastaga 40,4% rohkem ja teistelt raamatukogudelt on tellitud teavikuid võrreldes 2016. aastaga 65,9% rohkem.

Kõige suurem kasv oli külaraamatukogudes ja linnaraamatukogudes, maakonnaraamatukogu RVL teenuse arv vähenes.

Vallasise transpordi – ja töökorralduse abil toimub RVL teenus Raasiku raamatukogus, Saku vallaraamatukogus, Kose raamatukogus, Rae valla raamatukogudes. Vähesel määral kasutatakse Omniva postiteenust maakonnasiseselt ja tellimisel väljaspoolt maakonda.

RVL teenust kasutatakse Harju Maakonnaraamatukogus, omamaakonna raamatukogude ja teiste maakondade raamatukogude baasil. Suur osa RVL teenust toimub raamatukogutöötajate ja kasutajate endi kaasabil.

RVL kasutamise olulist suurenemist märkisid Turba raamatukogu, Viimsi vallaraamatukogu.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Lastekirjanduse soetamise lisasumma maakonna raamatukogudele oli 5278 eurot, mis moodustas riigieelarve toetusest 2,4%. Osteti koolis vajalikke lisaeksemplare, mõju ei saa otseselt hinnata tulenevalt vastava statistika puudumisest. Ilu ja lastekirjanduse juurdetulek kogudesse 2017. aastal suurenes 6,0% , samal ajal teavikute üldine juurdetulek vähenes 4,2%.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Rmtk	Lug-d 2016	Lug-d 2017	Muutus (+-)	Külast-d 2016	Külast-d 2017	Muutus (+-)	Laenut 2016	Laenut 2017	Muutus (+/-)
Linna/maa k. rmtk	13131	13716	+585	236158	245 344	+9186	175096	178345	+3249
Sh keskk	1007	1043	+36	19402	20 901	+1499	12396	12027	-369

Laste lugejate arv kasvas 4,4%, külastuste arv 3,9%, laenutuste arv 1,8%. Antud näitajad olid stabiilsed ja väikese tõusuga võrreldes 2016. aastaga. Laste külastuste osakaal oli maakonnas keskmiselt 32,8%, laenutustest 15,6%, lugejatest 31,4%.

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused: ülevaade, millised olid põhiteemad ja millised suuremad üritused.

LISA 4

Laste-ja noortekultuuri aastal oli peatähelepanu suunatud lastele ja noortele. Osaleti lastekultuuri foorumil „Kultuuripaun“. Põhjamaade raamatukogunädala raames kuulati ja loeti ette muinasjutte.

Jätkuv koostöö oli lasteadeade, koolide, noortekeskustega ja teiste oma piirkonna kultuuriasutustega, muuseumide, skaudirühmade, kultuuriseltsidega.

Koostöös muusikakoolidega korraldati kontserte mitmesuguste tähtpäevade tähistamiseks (nt küünlapäeva kontsert, hingede hommikukontsert Jõelähtme valla keskraamatukogus, muusikapäeva kontsert Kose raamatukogus). Lisaks kunstikoolide, kunstistuudiot loovnäitused.

Laste traditsioonilised suvelugemised (Harku rk, Kiili rk, Jüri rk, Harju Maakonnark, Kose rk, Maardu Linnark; Raasiku rk, Viimsi rk)) on laste seas oodatud. Suvelugemise lõpuüritustel

tunnustati tublimaid. Suvelugemiseks koostati eri vanuserühmadele ja erinevatel teemadel soovitusnimestikke (nt Kiili rk noortele fantaasiakirjandusest, suhetest, koolilugudest).

Raamatukogu tutvustamisele ja lugemisharjumuse kujunemisele aitasid kaasa otsimismängud, viktoriinid, ristsõnad jms erinevatele vanuserühmadele, mis tekitasid põnevust ja ärgitasid lapsi rohkem raamatukogu külastama ja lugema.

Koostöö Eesti Lastekirjanduse Keskusega:

- 4. klasside ettelugemise võistlus
- 3.-4. klasside kirjandusetundmise võistlus

Toimusid maakondlikud eelvoorud, võitjad osalesid vabariiklikul konkursil.

ELK algatatud projektid: „Aitame lapsi lugema“ - oli mõeldud eelkoolilastele suunamaks neid lugejaks kaasates lapsevanemaid.

„Aitame lapsi raamatute juurde“ – lugemisprogrammi elluviimiseks toimusid stardikoolitused. Sihiks on tõsta 5-10-aastaste laste huvi lugemise vastu ja teha neile uued raamatud kättesaadavaks. Programm käivitub 2018. aastal.

Lastekirjanike tähtpäevi tähistati nende elu ja loomingut tutvustavate ürituste ja näitustega (nt A. Lindgren – 110; O. Luts – 130; A. Pervik – 85; L.Tungal – 70; Erika Esop – 90; Ilmar Trull - 60 jt). Et äratada lastes raamatute vastu huvi, on just väiksemate laste puhul vaja läheneda neile mänguliselt, köita nende tähelepanu raamatukangelaseks kehastudes ja kaasata nad tegevusse. Lastega tegeledes on loominguline lähenemine ja hea suhtlemisoskus suureks plussiks. Muinasjututunde viidi läbi kaasates laste näiteringe ja harrastusteatreid.

Rahvakultuuri tähtpäevi tähistati mitmekülgsete üritustega: näitused, näidendid, ettelugemised, loengukuulamised jt. Emakeelepäeval külastasid raamatukogusid kirjanikud, tõlkijad, toimetajad, kuulati ettekandeid eesti keelest, ettelugemisel osalesid mitmesuguste elualade esindajad.

Koostöös MTÜ Abi- ja Teraapiakoerad tegutsesid lugejakoorte programmid Saku Vallaraamatukogu Kurtna harukogus ja Kiili Raamatukogus.

Raamatukogud osalesid kinkeraamatu „Pisike puu“ projektis.

Osaleti Tallinna keskraamatukogu projekti „Kunst raamatukokku“ alamprojektis „Noor loo, too kunst raamatukogusse“. Ühineti EV 100 projektiga „Kingitus Eestile“. Raamatukogud tutvustasid projekti kodulehtedel, FB-s, stendidel, kohalikes ajalehtedes, pakkusid tuge näituste korraldamiseks. Harju Maakonnaraamatukogu tutvustas projekti Keila Noortekeskuse vabaajamessil.

Noortekeskuste õpilasmalevlased osalesid Harju Maakonnaraamatukogu ja Saku vallaraamatukogu töös.

Raamatukogud andsid oma panuse läbi mitmekülgsete tegevuste laste ja noorte mõtlemise ja loovuse arendamisse sõnalise ja käelise tegevuse kaudu.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Raamatukogude arv, kes pakuvad koduteenindust, on kasvanud. Põhiteenus on raamatute laenutamine.

Maardu Noortekeskuse kõrval töötab erivajadustega laste ja noorte päevakeskus, mille rühmad vanuses 10-18 ja 19-25 külastavad kaks korda nädalas raamatukogu, kus neile pakutakse turvalist keskkonda ja mitmesuguseid tegevusi: joonistamine, meisterdamine, ettelugemised, filmide vaatamine.

Raamatukogutöötajad tõdevad, et nende inimeste arv, kes vajavad koduteenindust, on kasvanud. Seda nii vanemaealiste liikumisraskustega inimeste kui ka tavakoolis toimetulekuõppel õppivate

õpilaste arvel. Samas tõdeti, et osa erivajadustega inimestest on ilma jäänud igauhe lugemisõigusest, sest puuduvad neile sobivad raamatud (näit sümbolipõhised pildiraamatud vms). Raamatuid viivad soovijatele raamatukogutöötajad, sotsiaaltöötajad. Teenus jääb saamata kui kaugemal asuva teenuse vajaja juurde minemiseks pole võimalik saada transporti.

Tabel 7

Koduteenindus	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Kose raamatukogu	12	12	1
Kuusalu raamatukogu	16	16	13
Lagedi raamatukogu	38	38	1
Pikavere raamatukogu	7	7	1
Saku raamatukogu	60	60	5
Raasiku raamatukogu	9	9	3
Tabasalu raamatukogu	24	24	1
Turba raamatukogu	6	6	2
Vaida raamatukogu	14	14	2
Viimsi raamatukogu	232	232	29
Prangli haruraamatukogu	91	91	2
Ääsmäe raamatukogu	5	5	3

Tabel 8

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Anija valla keskraamatukogus EELK Harju-Jaani koguduse Jõulupidu	1	26
Kernu raamatukogu Haiba Lastekodu	3	60
Kuusalu raamatukogu Kuusalu Eakate Kodu	1	1
Vaida raamatukogu MTÜ Veskitaguse Külaüritus	1	
Kose-Uuemõisa haruraamatukogu Omniva postipunkt		
Vaida raamatukogu Omniva postipunkt		
Anija valla keskraamatukogus Swedbanki infopunkt	2 x kuus	

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond.

Näituste ja väljapanekute arv kasvas 2,1 korda (2016. aastal 644, 2017. aastal 1336).

Suuliste ürituste arv oli muutusteta (2016. aastal 846 ja 2017. aastal 850).

Üritustel osalenute arv oli maakonnas kokku väiksem 4,2% (2016. aastal 23556 ja 2017. aastal 22607). Näituste, väljapanekute ja ürituste arv ja osalejate arv kasvas oluliselt Harju Maakonnaraamatukogus.

4.6.1 kohalikul

Raamatukogude juubelid 2017. a:

Aegviidu raamatukogu 100
 Kehra raamatukogu 85 (Anija valla keskraamatukogu)
 Kiili raamatukogu 95
 Lagedi raamatukogu 110
 Paldiski raamatukogu 100
 Turba raamatukogu 90

Kohtumised, raamatuesitlused:

Hillar Palamets raamatu „Pajatusi Keilast ja kaugemalt“ esitlusel; raamatu „Minu Saksamaa“ autor Marianne Suurmaa, Ketlin Priilinn ja Hille Karm (Harju Maakonnark); luuletaja ja tõlkija Carolina Pihelgase ja kirjandusteadlane Maarja Vaino (Harku rk); kirjanik Elme Väljaste (Jõelähtme Valla Keskrk koostöö päevakeskusega „Pihlakobar“, R. Uukkivi raamatu „Aruanne: Lood, mida Rae Sõnumitest ei leia“ esitlus; lugemiskohviku külalised kirjanikud Indrek Hargla, Jan Kaus ja Jim Ashilevi; Luule- ja muusikaõhtu Doris Kareva ja Robert Jürjendaliga; kirjanikud Mihkel Raud, Hendrik Relve, Doris Kareva, Marju Kõivupuu (Kose rk haruk-dega); Maarja ja Mariina Paesalu, Raivo Uukivi raamatute tutvustused (Lagedi rk); kirjanik Aleksei Turovski (Raasiku rk); kirjanik Armin Kõomägi (Saue vallark); kirjanik Margit Prantsus (Tabasalu rk); Marko Kaldur (Turba rk); R.Uukkivi raamatu „Aruanne“ esitlus (Vaida rk).

Teatrietendused raamatukogudes:

Teatritrupp Bonaverbum etendus „Positiivseks 60 minutiga“ (Harju Maakonnark, Jüri rk); Margus Tabor monoloogidega, Henn Rebane „Tõlgib akordionil Valgret“, draamaelementidega kodanikupäev koostöös kooliga paikkonna 330 aastasest ajaloost (Jõelähtme Valla Keskrk Kostivere haruk); üritused koostöös Kiili harrastusteatriga (Kiili rk); teatrietendused lastele (Jüri ja Peetri rk,); luuleõhtu luuleklubilt „Minni Nurme 100“ (Loksa Linnark); Maardu Laste-Noorte teater Veer ja Shpaga etendused (Maardu Linnark); Pikavere harrastusteatri vabaõhuetendus „Veskijärve“ (Vaida rk).

Koolitused:

„Sügisese tööd kodus roosiaias“ (Harju Maakonnark), slaavi keelt jakultuurituvustavad päevad (Maardu Linnark), „Muistsed käsitöövõtted“ (Turba rk).

Ekskursioonid:

Rahvusarhiiv NORA ja Tartu Mänguasjamuuseum; (Harju Maakonnark); Rannamõisa kiriku muusikapäeva kontserdi külastus (Harku rk); ekskursioon giidiga Kadrioru pargis (Jüri rk).

Valik näitusi:

„Kaitseliidu Harju Malev 100; „Naiste vägi. Kirjatud kindad ja tekid“ (Harju Maakonnark), „Raasiku vald 25“ (Raasiku rk), Hiie Ivanova karikatuurinäitus (Harku rk trepigaleriis); Keiu Koppeli ehete näitus „Metallist luuletusi aastatest 2014-2016“, „Lookad ja laulupeod: fotod ja rahvariided“, „Olen eestlane: Eesti moekunstnike näitus“, Kaapotkleidid Jõelähtme kihelkonnas“ (Jõelähtme Valla Keskrk); Eduard Wiiralti illustratsioonide näitus „Enne põrgut“ (Jüri rk); Ülle Kopleiniku fotonäitus „Variatsioonid pilvedega“, Kaie Tederi fotonäitus „Päikeseloojangud“ (Tabasalu rk); Ülle Linnaste akvarellinäitus „Talvemuinasjutt“ (Vaida rk); Mai Oja „Maalid“ (Vääna rk).

Rändnäitused:

„Uurali rahvaste loodusliku pühapaigad“, „Veelinnurahvas – Lennart Meri filmirännakud“, „Norra – rannarahva lood“, „Norra värvid“, „Lapse hää, lapse õigused“, „Gunta Randla valmistatud nukud“, „Soome 100: Teedu ja Peedu“, „Pääsukese jälgedes“ ja „Stalker“ võtted Eestis“ – Arvo Iho fotonäitused (Saku Valllark); „Väljasõidud Eestis. Keila kirikuõpetaja Ado Köögardali reisipilte ja reisimärkmeid 1924 – 1938“ (Saue Linnark); „Eesti vapp“, „Estonia – riik ja rahvas“, „Kirju ühest sajandist“ (Viimsi rk)

Rändnäitusi vahendasid Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus Eestis, Norra Suursaatkond, Soome Instituut, Ersu Kultuuriühing, Fenno-Ugria Asutus, Eesti Televisioon, Eesti Rahvusrhiiv.

Klubid:

Kirjandusklubid: memme-taadi klubis Mai-Agatha Väljataga; (Jüri ja Peetri rk); teabepäeval folklorist Mari-Ann Rimmel. Kihelkonna huviringid tegusevad alates sept 2017 (Kose rk-d). Loksa Linnark korraldab väljasõite korra kuus teatrisse või kontserdile. Kangakudumise ringi tegevus koostöös Mõisakooliga (Pikavere rk); Vene keele ring (Turba rk).

Uue raamatukogu avamine koos R. Uukkivi raamatu „Aruanne“ esitluse ja muusikutest külalistega (Raasiku rk).

Koduloo-alane tegevus:

Koduloo-wiki ja ajalooliste fotode keskkonna pidev täiendamine kaasates elanikke ja nende nõustamine (Saku Vallark).

Ajalooringi töögrupp kohaliku koduloo uurimiseks (Raasiku rk). Ajaloo-huviliste kooskäimised (Turba rk).

Saue Kodu-uurimise Seltsingu näitus „Üks eksponaat“; Saue Kodu-uurimise Seltsingu 15. ja Saue raudteepeatuse 145. aastapäeva tähistamine, külaliseks ajaloolane Külle Arjakas (Saue Linnark). Ajaloopäev „50 aastat Vaida sovhoosist“ koos fotonäituse ja stiilipeoga. Ajalooõhtu ja raamatu „Pikavere kolme kihelkonna piiril“ esitus (Vaida rk).

Koostöö kohalikul tasandil toimub lasteaedade, koolide, muusika- ja kunstikoolidega, noortekeskuste, kultuurikeskuste, muuseumide, vallavalitsuste, sotsiaalkeskuste, eakate kodude, pensionäride ühendustega, käsitöö- ja külaseltsidega, kultuuriühingutega, kohalike koduloohuvilistega jt.

4.6.2 riiklikul

Jõelähtme valla keskraamatukogu tegi koostööd Ersu Kultuuriühingu ja Fenno-Ugria Asutusega näituste korraldamisel, Viljandi Kultuuriakadeemiaga näituse korraldamisel.

Jätkuv koostöö oli raamatukogudel Eesti Rahvusraamatukoguga (koolitused, rändnäitused), Eesti Rahvusrhiiviga (rändnäitused, õppekursioon), Eesti Hoiuraamatukoguga (järelkomplekteerimine), Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu (koolitused, laagrid, infopäevad, arendustegevus), Eesti Lastekirjanduse Keskusega (koolitused, kinkeraamatu Pisike puu jaotamine). Jüri raamatukogu direktor osales mitmetes Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu raamatukogunduse arendustegevuse töörühmades. Harju Maakonnaraamatukogu töötajad ja Saue Linnaraamatukogu töötaja osalesid TÕN-i Harjumaa koordinaatorite töös.

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

Jõelähtme valla keskraamatukogu koostöö näituste korraldamisel Soome Instituudiga, Põhjamaade Ministrite Nõukogu Eesti Esindusega, Norra Suursaatkonnaga.

Kiili raamatukogu koostööpartner Soomes on Askola raamatukogu.

Viimsi raamatukogu koostöö oli laialdane:

koostöös Helsingi Linnaraamatukoguga toimus seminar „Ehitame tuleviku raamatukogu- betoon ja teenused,,.

Näitused koostöös Taani Suursaatkonnaga, Rootsi Suursaatkonnaga, Austria Suursaatkonnaga.

Prantsuse Kultuuri Instituudiga korraldati Eestis koolitus lasteaiatähtajatele ja lastevanematele.

Randvere haruraamatukogu tegi koostööd Poola Suursaatkonnaga ürituse läbiviimiseks raamatukogus.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

Kasutajakoolituse peamiseks sihtrühmaks raamatukogudes olid õpilased, arvutikasutajad ja lugejad. Teemadeks ID kaardi kasutamine, otsingud raamatukogude elektronkataloogidest ja andmebaasidest ESTER, DIGAR, URRAM, RIKSWEB, infootsing internetist, printimine, avalike dokumentide leidmine, pangaülekanne. Lastele õpetatakse raamatukogus vajalike raamatute leidmist, PowerPonti jne kasutamist.

Saue Linnaraamatukogu tutvustas huvilistele Rahvusrhiivi virtuaalse uurimisaali (Saaga, AIS, Fotis) kasutamist, lihtsamaid pilditöötlemisprogramme, raamatukogu elektrooniliste andmebaaside kasutamist.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukoguteenuse tutvustamiseks kasutatakse elektroonilisi kanaleid ja trükiväljaandeid: kodulehed, FB, kohalikud ajalehed, infotrükised, infoviidad, plakatid, omavalitsuste kultuurikalendrid, artiklid kohalikes ajalehtedes, raamatusoovitused kohalikus ajalehes (Kose rk), kohalik TV (Maardu rk).

Viimsi raamatukogu kasutab kõiki sotsiaalmeedia kanaleid: FB, Instagram, YouTube, Blogi. Septembrist võeti kasutusele e-posti turunduse tööriist Smaily, mida kasutatakse kord kuus kasutajate listiga liitunutele uudiskirjade ja teadete saatmiseks. Ruumipuuduse teema kajastamine kodulehel, FB-s, vallalehes algatas lugejate seas aktiivse diskussiooni raamatukogule uute ruumide saamise vajalikkusest, kinnitas raamatukogu ja kasutaja vahelist seost. 2018. aastal on Viimsi raamatukogus kavas sotsiaalmeedia strateegia koostamine, mis annab raamatukogutöötajatele raamistikku sotsiaalmeediaga tegelemiseks.

Positiivse reaktsiooni tekitas ja turunduses kasutati ära näiteks lugeja saadetud pilti siilist õhtuhämaruses raamatukogu ukse taga, mis FB postitusena palju positiivset reaktsiooni tekitas. Turunduses saab kasutada mitmesuguseid üllatavaid võtteid esmase huvi äratamiseks.

Viimsi raamatukogus on koostamisel ajalooalbum „100 aastat Viimsi raamatukogu“ käsikiri, mis jätkub 2018. aastal.

Loomisel on Harku valla raamatukogude ühine koduleht, mis vajab veel arendamist.

Vaida raamatukogu tutvustab teenuseid raamatukogu vabavaralisel kodulehel www.vaida.lib.ee. Raamatukogu tegevust on kajastatud Rae valla infolehes Rae Sõnumid. Veebilehe www.eventoloco.com kaudu saadetud ürituste teated lähevad otse Rae valla kodulehe ürituste kalendrisse. Raamatukogu osales veldiku ja kodulooliste raamatute koostamisel.

Harju Maakonnaraamatukogus koostati 2017. aastal neli infolehte maakonna raamatukogude tegevuse kajastamiseks. Infolehed on kättesaadavad kodulehel www.hcl.ee.

Harju Maakonnaraamatukogus kasutati turunduseks mitmeid üritusi, näiteks oli raamatukogus kohalike omavalitsuste valimiste valimisjaoskond ja raamatukogu oli täiendavalt raamatukoguteenuseks avatud eelvalimise ajal ja valimispäeval. Sel päeval tuli raamatukogusse uusi kasutajaid, tutvuti raamatukogu ja näitustega.

4.9 Andmebaasid. (Raamatukogude tegevuseks vajalike bibliograafia-, täistekst- ja muude andmebaaside loomine ja pidamine, [RaRS§5\(5\)2](#))

Raamatukogu kodulehtedel on lingid teistesse andmebaasidesse: ESTER, RIKSWEB, KODULUGU, ERB, DIGAR digitaalarhiiv, DIGAR Eesti ajalehed, DEA, EFIS filmiarhiiv, Muusika- ja Ansambelite andmebaas, ISE, RA Rahvusrhiiv.

Harju Maakonnaraamatukogus jätkus kodulooliste artiklite bibliografeerimine Urrami andmebaasi Kodulugu ajalehtedest (Keila Leht, Harju Elu), valikuliselt ajakirjadest (Raamatukogu, Kultuur ja Elu) kogumikest.

Vaida raamatukogul on omaloodud andmebaasid näiteks Vaida ajalugu ja asutusi tutvustavad veebilehed näiteks <http://mohelia.weebly.com/>.

Vaida palvemaja ajalugu tutvustav veebileht <http://palvemaja.weebly.com/>.

Saku vallaraamatukogus pandi rõhku koduloolistele andmebaasidele:

1) koduloo-wiki <https://www.sakulugu.ee/Esileht>, mis täieneb elanikke kaasates, s.t autorite ring on piiramatu. Koduloo-wiki külastused 2017. a 1193. Koduloo-wikis on 1258 lehekülge. Juurdepääs on 84-le digiteeritud tekstile, albumile, kaardile jt ning 667-le pildile. Lehti vaadati aasta jooksul kokku 6015 korda.

2) keskkond ajalooliste fotodele <https://sakulugu.ee/pildid/>, mida kasutajad saavad oma kommentaaridega täiendada. Pildigaleriis vaadati pilte 2017. a 46459 korda. Galeriis oli aasta lõpu seisuga 1076 fotot.

3) kodulooliste artiklite bibliografeerimine ning linkimine täistekstidele DIGARis. Osaliselt on lisatud ka PDF faile. Aruandeaastal bibliografeeriti 541 artiklit jooksvalt ja retrospektiivselt (vanimad artiklid pärinevad 19. sajandi lõpust). Andmebaasi maht: 1002. Juurdepääs e-kataloogi kaudu.

4) kodulooliste dokumentide (käsikirjad, fotod, albumid jm) digiteerimine ning kättesaadavaks tegemine toimus eelnimetatud andmebaaside kaudu. 2017. aastal digiteeriti 836 lehte käsikirjalist materjali, lisaks albumeid, kaarte ja üksikdokumente. Kõik digiteeritud materjalid on kättesaadavad koduloo-wikis, e-kataloogis seisab sellekohane link. Kokku on digiteeritud faile 1857. Digiteerimisteenust ostetakse osaliselt sisse digiteerimiskeskusest „Kanut“.

5. 2018. aasta tegevused

Tuleva perioodi uued suunad teie maakonna/linna raamatukogude arengus, mida muudate, milliseid toetavaid tegevusi vajate, keda kaasate. Ettepanekud muudatusteks ja tulevane tegevus.

Euroopa kultuuripärandi aasta tähistamine.

EV 100 kui 2018. a tähtsündmus.

Laste- ja noorte kunstiprojektide jätkamine.

Koolitusvajadus: IT oskuste arendamine, teenuste turundus, juhtimiskoolitus keskastme juhtidele.

Oluline on koolituste kasuteguri tõstmine läbi sisekoolituste ja kogemuste jagamise.

Tegevuse analüüsimine ja arendustegevus: oluline on raamatukogutöö tulemuslikkuse, kvaliteedi hindamine, tegevuse analüüsimine, kasutajate vajaduste väljaselgitamine. Statistika aluste ühtne rakendamine raamatukogudes, mis võimaldab teenust objektiivsemalt hinnata ja võrrelda.

Järjepidev töö kogudega, mis tagab lugejatele vajaliku informatsiooni kättesaamise.

Koostajad Lea Mäeste, Rutt Enok

Direktor Rutt Enok

LISA 1**Personali koolitus**

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud (EUR)
Anija Valla Keskrk	8	52	93
Aruküla rk	4	22	41
Harku rk	16	155	332
Jõelähtme Valla Keskrk	21	181	1911
Jüri rk	23	854	1443
Kernu rk	1	45	
Kiili rk	6	47	177
Kose rk	41	462	1235
Kuusalu rk	3	32	164
Laulasmaa rk	6	27	75
Lehola rk	8	136	612
Maardu Linnark	1	6	109
Raasiku rk	18	92	362
Ruila rk	1	4	
Saku Vallark	16	66	187
Saue Linna rk	6	48	79
Saue Vallark	5	30	192
Tabasalu rk	14	73	202
Turba rk	1	6	25
Vaida rk	3	19	482
Viimsi rk	15	159	372
Vääna rk	6	29	119
Harju MKR	45	362	1022
KOKKU	268	2907	9235

LISA 2**Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud, koolitused**

Harku raamatukogu direktor osales ettekandega Eesti Lastekirjanduse Keskuses raamatukoguhoidjate õpipäeval aktiivõppest ja koostööst teemal „Väärtustame lugemist. Kas ja kuidas?“.

Vaida raamatukogu direktor esitas koduloolise ettekande ajalooapäeval „50 aastat Vaida sovhoosi asutamisest“.

Saku raamatukogu direktor esines ettekandega Saku valla arengukonverentsil, RVL seminaril Rahvusraamatukogus. Koduloo-wiki tutvustamise ettekandega Saku valla allasutustele, lisaks samal teemal vanemraamatukoguhoidja ettekanne Saku valla külaseltsidele.

LISA 3

Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2017)
Aruküla raamatukogu	Remonditööde II etapp avakogu ja abiruumide remont
Raasiku raamatukogu	Uued ruumid Raasiku kooli juurdeehituses
Vaida raamatukogu	Lugemissaali remont

LISA 4**Laste- ja noorteüritused 2017. a võttis üritustest osa 4312 last.**

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
	Kohtumised kirjanike, kunstnike jt	
Jõelähtme valla keskrk	Kirjanik: Kätlin Vainola (Loo rk)	
	Kirjanik: Juhani Püttsepp (Loo rk)	
	Kirjanik: Jaanus Vaiksoo (Loo rk)	
Kostivere harukogu	Kirjanik: Kadi-Riin Haasma	
	Kirjanik: Mari Teede	
	Kirjanik: Kadi Kurema	
Jõelähtme valla keskrk	Illustraator: Gerda Märtns	
Jüri rk	Kirjanik ja illustraator: Gerli Paju	32
	Kirjanik: Ülle Kütsen	20
	Kirjanik: Jaanus Vaiksoo	100
	Kirjanik: Aidi Vallik	92
	Kirjanikud: M.Kangro, T. Soomets	171
	Kirjanik: Heiki Vilep	130
	Kirjanik: Kristel Kiisa	51
	Illustraator: Piret Räni	143
Peetri harukogu	Kirjanik: Ilmar Trull	183
	Kirjanik: Anti Saar	471
	Kirjanik: Heli Illipe Sootak	21
Kiili rk	Kirjanik ja illustraator: Kertu Sillaste	56
Kose rk	Jutuvestja: Piret Päär	35
Kose-Uuemõisa harukogu	Kirjanik: Reeli Reinaus	22
	Kirjanik: Kätlin Vainola	8
Oru harukogu	Kirjanik: Ilmar Trull	
	Kirjanik: Ilmar Tomusk	54
Harju Maakonnaraamatukogu	Kirjanik: Pille Matt, illustraator: Tiina Matt	35
Lagedi rk	Kirjanik: Mari Teede, illustraator: Kadi Kurema	27
	Kirjanik: Heiki Vilep	66
	Kirjanik: Kristel Kriisa	32
Raasiku rk	Kirjanik: Kristel Kriisa	44
Riisipere rk	Kirjanik: Mika Keränen	142
Saku vallark	Kirjanik: Markus Saksatamm	90
Kiisa harukogu	Kirjanik: Andrus Kivirähk	12
Tabasalu rk	Kirjanik: Ene Sepp	47

	Kirjanik: Ketlin Priilinn	48
	Kirjanik: Kadri Hinrikus	49
Turba rk	Kirjanik: Ilmar Tomusk	65
	Kirjanik: Ülle Kütsen	12
Viimsi rk	Kirjanik: Kätlin Vainola	22
	Kirjanik: Jaak Juske	35
	Kirjanik: Silvi Teesalu	37
	Kirjanik: Hilli Rand	53
	Kirjanik: Mihkel Truman	93
	Kirjanik: Loone Ots	24
	Kirjanik: Kadri Hinrikus	54
Randvere harukogu	Kirjanik: Indrek Koff; illustraator: Ulla Saar	77
	Kunstnik: Tiia Mets	42
	Kirjanik: Reeli Reinaus	44
	Kirjanik Heli Illipe Sootak	25
	Ajakirja „Minu maailm“ peatoimetaja: Ethel Lillemägi	24
	Tõlkija ja kirjstaja: Leelo Märjamaa	19
Vääna rk	Näitleja: Tiina Tauraite	74
	Konkursid	
Jõelähtme valla keskrk	„Jõelähtme luulelaps“: väikelaste luuletuste lugemise võistlus	
Riisipere rk	Deklamaatorite konkurss	37
Harju mk rk-d	Ettelugemisvõistlus (4. kl), lõppvoor Harju Maakonnaraamatukogus	
	Kirjandusmäng (3.-4. kl), lõppvoor Kose raamatukogus	
Anija valla keskrk	Joonistusvõistlus „Kehra 10 aasta pärast“ koos näitustega	109
Kiili rk	Koomiksitate joonistamine „Juhtum raamatukogus“, näitus	
Riisipere rk	Deklamaatorite konkurss (I-IV kl)	37
Saku vallark Kurtna teeninduspunkt	Lugemisvõistlus „Puu täis lehti raamatust tehti“	202
	Lugemisringid	
Harku rk	Lugemisring „Loeme üheskoos“ 9 teemal	70
Anija valla keskrk	Kehra Gümnaasiumi lugemisringi lugemise ja jutustamise õhtu ja öö raamatukogus	7
	Õpitoad	
Harku rk	Kogupereüritus „Jõuluretk“: jõulupärgade valmistamine ja kinkimine valla eakatele inimestele	10
Jõelähtme valla keskrk	Märkide valmistamine „Märka märki“	
	Gerda Märteni illustraatorite töötuba	
Peetri harukogu	Ex-librise meisterdamine	40
	Emadepäeva meisterdamistuba	18
Vihase harukogu	Projektipäev „Tunne Lahemaad“ viktoriini ja ühise kaltsuvaiba kudumisega	22

Kolga harukogu	Seenenäitus giidiga	53
Loksa Linnark	Jõulukaunistuste meisterdamine ja raamatukogu kaunistamine	
Maardu Linnark	Slaavi kultuuri ja kirjakeelt tutvustav päev: külas Valgevene ja Ukraina kultuuriühingute esindajad	
Saku vallark	Filmiga raamatuni: filmi analüüs, valmisid näitemäng, koomiks, lühifilm ja plakat	10
Viimsi rk	Raamatukogu maskoti valimine ja Vimpsiku nimepidu koos kirjanik Markus Saksatamme ja illustraator Anni Mägeriga	23
Randvere harukogu	Projekt „Kirjanik ma olen ise! Kunstnik ka!“ 1. kl õpilaste raamatute valmistamise õpituba ja raamatute näitus	20
	Loovkirjutamise õpituba	20
	Raamatu „Kuningas Macius Esimene“ ainetel loovtuba koos Poola Vabariigi saatkonna töötajaga	22
	Kunstnike Tia Navi ja Marja-Liisa Platsi õpituba	24

LISA 5

Kuidas on maakonnas/linnas täidetud raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid? Palun analüüsige ja andke hinnang.

2017. aastal raamatukogude põhinäitajad suurenesid. Rohkem pöörati tähelepanu kogude analüüsile, raamatukogu turundusele, teostati lugejauuringuid. Harju Maakonnaraamatukogu koostas valdade kaupa statistiliste andmete analüüsi aastate 2012 – 2016 kohta, analüüsi kasutati haldusreformi käigus liidetud valdade raamatukogude tegevuse planeerimisel.

Raamatukogud osalesid EV100 pühendatud ürituste korraldamisel ja kingituste projektides.

Laste- ja noortekultuuriaastal „Mina ka!“ kaasati rohkem lapsi ja noori raamatukogu tegevustesse, noored osalesid projektis „Noor loo, too – kunst raamatukokku!“, nimetatud projekt jätkub ka 2018. aastal.

Täienduskoolitused hõlmasid aktuaalseid ja erialast kompetentsi tõstvaid teemasid: infopädevus, lugejateenindus, kirjandus, lastetöö, täiskasvanuharidus, dokumentatsioon ja arhiivindus, organisatsioonikultuur, rahvakultuur. Lisaks erialastele koolitustele osaleti õiguslastel, töötervishoiu, esmaabi, tööhutuse jms täienduskoolitustel.

Sisekoolituste raames jagati töökogemust, tutvuti teiste raamatukogudega, ekskursioonidel tutvuti kultuuripärandiga. Harju Maakonnaraamatukogu korraldas neli õppepäeva, mille teemad lähtusid otseselt aktuaalsetest praktilistest vajadustest.

Võeti osa suvistest seminar-laagritest, mis toimusid üle Eesti ja suveakadeemiast Tartus. 2017. a külastati raamatukogusid nõustamise eesmärgil ja abistati kogude korrastamisel.

Harju Maakonnaraamatukogu koordineeris maakonna raamatukogude komplekteerimist riigieelarve toetuse vahenditest summas 216 407 eurot ja kohalike omavalitsuste eelarve vahenditest summas 140 029.

RVL-i osakaalu suurenemine näitab raamatukogude ühiskasutust, näitajad suurenesid nii küla- kui linnaraamatukogudes.

Maakonnas on kasutusel raamatukoguprogrammid URRAM ja RIKSWEB. Raamatukogude kodulehekülgedel on lingid teistesse andmebaasidesse. Kodulooliste artiklite bibliografeerimine toimub URRAM andmebaasi Kodulugu. Koduloolisi andmebaase koostatakse mitmes raamatukogus.

2018. a tähtsündmuseks on Eesti Vabariik 100. Tähelepanu pööratakse Euroopa kultuuripärandiaasta tähistamisele. Jätkuvad noorte kunstiprojektid. Täienduskoolitused juhenduvad vajadusest. Oluline on raamatukogutöö tegevuse, kvaliteedi ja lugejate vajaduste hindamise ühtlustamine, mis võimaldab teenust objektiivsemalt hinnata ja korraldada.